

PARTNERCONTACT VAN DE PROTESTANTSE KERK IN NOORD-BRABANT – LIMBURG MET DE EVANGELISCHE KIRCHE VAN KURHESSEN-WALDECK EN HET BISDOM 'S-HERTOGENBOSCH IN HET TEKEN VAN 500 JAAR REFORMATIE

In 2017 vierden we 16 en 17 april Pasen en hadden dus onze jaarlijkse ontmoeting (Tagung) van 18 t/m 20 april, ditmaal in Duitsland, verzorgt door de Evangelische Kirche Kurhessen-Waldeck (EKKW) en wel in Hofgeismar. In Hofgeismar ligt een prachtig complex wat door de kerk gebruikt wordt voor congressen, synodevergadering, seminarie etc.

De leden van de delegatie vanuit ons CRO waren dit keer ds. Sophie Bloemert (RACV Zuid-Nederland), ds. Willem Vermeulen (voorz. CRO, predikant Bergen op Zoom), ouderling Elly de Haan – Verduyn (scriba CRO en preses classis Limburg), ds. Suzanne Freytag (predikant Lutherse gemeente Zuid-Nederland) en diaken Arie Haasnoot (preses classis West Brabant). We mochten ook kennis maken met bisschop Gerard de Korte van Den Bosch. Het was voor hem de eerste keer dat hij deelnam aan deze Tagung. Voor de vicaris-generaal Ron van den Hout was het de laatste keer want hij wordt zaterdag 3 juni gewijd tot de nieuwe bisschop van Groningen-Leeuwarden.

Tijdens de gebruikelijke uitwisseling van de Jaarberichten werd stilgestaan bij de belangrijke dingen die dit jaar zijn gepasseerd in onze kerken. Van onze kant gaf ds. Bloemert weer wat Kerk 2025 inhoud en welke veranderingen er staan aan te komen. In reactie hierop gaf bisschop Martin Hein aan, dat hij sinds zijn deelname aan deze ontmoetingen (vanaf 2001) al hoort over reorganisatie in de Protestantse Kerk.

De relevantie van de Tagung is dat je kunt netwerken. Maar ook vanuit de vertrouwde met elkaar kun je gezamenlijk dingen voorbereiden, uitwisselen, een spiegel voorhouden, sparren zonder publiek of pers. Je leert in de spiegel kijken door de ander.

Samen met het bisdom Den Bosch boden wij onze gastheer dezelfde kaars aan als die ook door ons CRO is aangeboden aan de estafette “als een lopend vuur”. De kaars krijgt een mooie plek in de kapel van het huis van de kerk in Kassel.

de kaars staat nu in de kapel van het Haus der Kirche in Kassel

Het thema van deze Tagung was: “Welke impulsen uit de Reformatie hebben geleid tot hervormingen en tot het handelen van de kerk in het heden en in de toekomst.” Er zijn drie inleidingen gegeven door bisschop Martin Hein namens de EKKW, ds. Suzanne Freytag voor ons en dr. Dick Akerboom voor het bisdom Den Bosch.

Bisschop Hein hield het eerst zijn referaat. De Reformatie is omstreden: wat vieren wij, wie viert, met wie vieren wij? Deze discussie is op veel fronten gevoerd, intern protestants en oecumenisch, in de weten-

schap, politiek en toenemend ook in de media. Daarachter schuilt de vraag wat de winst van de Reformatie is, wat betekent precies Reformatie en wie was uiteindelijk de drager van de Reformatie.

Ds. Suzanne Freytag geeft eerst meer inzicht in de Lutherse traditie in Nederland. Wat is nu eigenlijk die Lutherse traditie? De kerkdiensten zijn nogal gesloten, meer voor ingewijden door het gebruik van voor ons geijkte woorden en rituelen. Dat sluit buitenstaanders uit.

Dr. Dick Akerboom stelt dat Luther aan het begin heeft gestaan van het latere individualisme (17^e eeuw). Dit heeft zich in de loop der tijd zo ontwikkeld. In alle werelddelen zijn de kerken geheel anders, zowel rooms-katholiek als protestants. Het probleem in de kerk is: te veel denken, te weinig in het hart. Een voorbeeld: kan een kind met downsyndroom deelnemen aan het avondmaal. Nee, zei de kerkenraad, nee het begrijpt het niet. Dit is intellectueel gedacht en sluit het gevoel uit.

Wat zou Luthers vraag vandaag zijn? “Waar vind ik de genadige God?”

Woensdag werd een bezoek gebracht aan Eisenach. In het Lutherhaus is een mooie permanente tentoonstelling over het leven en werk van Maarten Luther. In dit huis heeft hij gewoond tijdens zijn schooljaren in Eisenach. Er is ook de tijdelijke tentoonstelling “Ketzer, Spalter, Glaubenslehrer – Luther aus katholischer Sicht”. Hier zijn allerlei afbeeldingen te zien van Luther en de Reformatie. Kijk je met een rode bril dan zie je hoe de rooms-katholieke Kerk hier naar kijkt, kijk je door de blauwe bril dan zie je het Protestantse gezichtspunt. Heel interessant hoe op deze manier de verschillen in inzichten duidelijk gemaakt worden. Er staan ook een aantal meningen van bekende mensen op de muur. O.a. zeer goede woorden van paus Franciscus.

„Ich glaube, dass die Absichten Luthers nicht falsch waren. Er war ein Reformator. Vielleicht waren einige Methoden nicht richtig, aber zu jener Zeit, sehen wir, dass die Kirche nicht gerade ein nachahmenswertes Vorbild war: Es gab Korruption, Weltlichkeit, Anhänglichkeit an Geld und Macht. Deshalb hat er protestiert. Er war intelligent und machte einen Schritt vorwärts und rechtfertigte, warum er es tat. Heute sind wir Protestanten und Katholiken uns einig über die Rechtfertigungslehre: Zu diesem so wichtigen Punkt lag er nicht falsch.“

Papst Franziskus, 2016
Pope Francis, 2016

„Luther mag uns darin gemeinsamer Lehrer sein, dass Gott stets Herr bleiben muss und dass unsere wichtigste menschliche Antwort absolutes Vertrauen und die Anbetung Gottes zu bleiben hat.“

Johannes Kardinal Willebrands, 1970
Johannes Cardinal Willebrands, 1970

"In this, Luther may be a common teacher to us that God always has to remain our Lord and that our most important human response has to remain unconditional trust in and worship of God."

Es erlaubt ist, wird wenig geschätzt, was nicht erlaubt ist, reamt umso heftiger.	Hier ist Mühe und Arbeit verloren.	Er hat Summen im Aesch.	Er hat Grillen im Kopf.	Des Lebens beste Gefährtin ist eine Frau.	Frauen sind von Gott dazu geschaffen, Kinder zu gebären, die Männer mit Liebe zu erziehen, barmherzig zu sein.
L a n g ist nicht ewig.	Groß ist der Lobpreis einer Ehefrau.	Es gibt keinen Reck, der eine Frau oder Jungfrau so schlecht küsselt, wie wenn sie klag sein will.	Wer es nicht, aus dem es triecht.	Frauen soll man loben, sei es wahr oder erlogen.	Wenn ich noch einmal heiraten sollte, würde ich mir eine gehorsame Ehefrau aus einem Stein hauen.
Je mehr Kinder, desto größeres Glück.	Wenn man den Bauern unter die Bank steckt, ragen doch die Beine vor.	Der Kuckuck ruft seinen eigenen Namen.	Kitzle dich nicht selbst! Du lachst dich tot.	Übel gewonnen, übel zerronnen.	Das Maßhalten erhält den Leib, die Gerechtigkeit ernährt, die Tapferkeit wehrt, die Weisheit regiert alles.

**Der Wein ist
gesegnet und
hat ein Zeugnis
in der Schrift, das
Bier aber
gehört zur
menschlichen
Überlieferung.**

[M. L. - 21. Spr., WA 254]

**Singen ist eine feine,
edle Kunst und Übung.
Es hat nichts zu tun
mit der Welt,
es ist nicht vorhanden
auf dem Marktplatz
der Streitigkeiten.
Es sorgt sich,
wer singt, nicht viel,
er vertreibt alle Sorgen
und ist guter Dinge.**

[M. L. - 22. Spr., WA 1300]

Na het Lutherhaus gaat het naar de Georgenkerke voor het Middagsgebet. In deze kerk preekte Maarten Luther tijdens de door hem begonnen Reformatie. Daardoor is het één van de eerste protestantse godshuizen. Johan Sebastiaan Bach is in deze kerk gedoopt. Hier hadden we een mooie ontmoeting met een groep gemeenteleden uit Nieuwpoort (PKN) bij Gorinchem die o.l.v. hun predikant ds. Christiaan Baan een Reformatiereis maken door Duitsland. Als zij merken dat wij een korte gebedsviering houden vragen ze of ze mee mogen bidden. Dat is natuurlijk prima, dus snel aan hen ook liedboeken uitgereikt, zodat we met elkaar kunnen zingen. Samen zingen we "een vaste burcht". Aan het slot spreken zowel bisschop Hein, als zijn collega De Korte als ds. Bloemert de landgenoten "Van boven de grote rivieren" kort toe en wensen hen nog een goed verblijf toe. Later op de Wartburg komen we hen weer tegen.

Na het bekende Duitse broodje Bratwurst wordt het Bachmuseum bezocht, want Luther heeft een belangrijke rol gespeeld m.b.t. veel werk van Johan Sebastiaan Bach. Daarna ging het te voet door Eisenach, langs het Lutherstandbeeld en het vroegere Dominikanerklooster met de Predigerkirche. In de 16^e eeuw kwam in de woon- en werkruimten van de monniken de Latijnse school waar Luther op heeft gezeten. Nu is er het Martin-Luther Gymnasium onder gebracht. Daarna gaat het naar boven, de helling op, naar de Wartburg (339 m. hoog). Onderweg staan 14 statiën opgesteld met belangrijke uitspraken van Luther. Bovenop de Wartburg heb je een schitterend uitzicht over de stad Eisenach beneden en het Thüringerland. Het is mooi om door de ruimtes te kunnen lopen waar Luther destijds als Junker Jörg verbleef en het nieuwe Testament naar het Duits vertaalde. Zijn bureau en stoel staan er nog in de Lutherstube. Ook de kamer van de Heilige Elisabeth met de mooie mozaïeken en de kamer van de Landgraven hebben we bekeken. De dag werd besloten met een Festliches Abendessen in het Romantik-Hotel auf der Wartburg.

Donderdagmorgen verzorgden wij als CRO het Morgengebet in de kapel van het Schloßjen, waar we vergaderden. Deze morgen werd ook nog gebruikt om met elkaar over het thema te spreken en plannen te maken voor 2018. Dan is het onze beurt om deze Tagung te organiseren in Zuid Nederland.

Het is fijn om elkaar jaarlijks zo in informele sfeer te kunnen ontmoeten. Vanuit deze ontmoetingen, vanuit de vertrouwde sfeer kun je dingen met elkaar voorbereiden, met elkaar van gedachten wisselen, sparren, elkaar maar ook jezelf een spiegel voorhouden want door de ander leer je in de spiegel te kijken.

Het was weer een zeer waardevolle ontmoeting.

Maastricht

H.H. de Haan – Verduyn

Foto's: C. Baan, S. Bloemert, G. van Dartel en H.H. de Haan – Verduyn